

Θέσεις του ΤΕΕ/Τμ. Δυτικής Μακεδονίας αναφορικά με την αποτύπωση ενδεικτικών δεσμεύσεων – υποχρεώσεων της ΔΕΗ Α.Ε. έναντι της κοινωνίας της Δυτικής Μακεδονίας

Με σημείο εκκίνησης στις αρχές της δεκαετίας του 1950, η αναπτυξιακή πορεία της Δυτικής Μακεδονίας υπαγορεύτηκε σε μεγάλο βαθμό από την εξέλιξη της λιγνιτικής δραστηριότητας. Περισσότερο από 25% του περιφερειακού ΑΕΠ και περισσότερες από 22.000 άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες θέσεις εργασίας σε επίπεδο Δυτικής Μακεδονίας, διαμορφώνονται μονοσήμαντα από τις απαιτήσεις και τις δραστηριότητες της λιγνιτικής βιομηχανίας.

Η απόφαση αξιοποίησης των λιγνιτών της περιοχής αποτέλεσε κεντρική πολιτική επιλογή και εθνική ενεργειακή στρατηγική, η οποία στηρίχθηκε διαχρονικά από το σύνολο των κυβερνήσεων. Η εντατική και καθετοποιημένη αξιοποίηση των λιγνιτικών αποθεμάτων, πάνω στα οποία στηρίχθηκε ο εξηλεκτρισμός της Ελλάδας και η ασφάλεια του εθνικού ενεργειακού εφοδιασμού, είχε αποκλειστικό φορέα υλοποίησης τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ).

Επί του πρακτέου, η Δυτική Μακεδονία ανέλαβε την ευθύνη και το τίμημα να τροφοδοτεί τη χώρα με ασφαλή εφοδιαστικά και ανταγωνιστικά οικονομικά ηλεκτρική ενέργεια, σε μια κοινή πορεία με **μια μεγάλη και αξιόπιστη Επιχείρηση, με ξεκάθαρα Δημόσιο Χαρακτήρα.**

Η εμπέδωση σχέσης **εμπιστοσύνης** μεταξύ της κοινωνίας της Δυτικής Μακεδονίας και της Δημόσιας ΔΕΗ, στήριξε το σημαντικότερο εκβιομηχανιστικό εγχείρημα της Ελλάδας και τη δημιουργία του μεγαλύτερου λιγνιτικού κέντρου της Ν.Α. Ευρώπης. Η σχέση εμπιστοσύνης άμβλυσε το υψηλό περιφερειακό ρίσκο που ανέλαβε η Δυτική Μακεδονία, συνεισφέροντας παράλληλα στη διαχείριση των πολλαπλών επιπτώσεων της λιγνιτικής δραστηριότητας στο αστικό και φυσικό περιβάλλον.

Επί της ουσίας, η Δυτική Μακεδονία στήριξε με τον ορυκτό της πλούτο την αναπτυξιακή πορεία της χώρας, πληρώνοντας το περιβαλλοντικό και κοινωνικό τίμημα, πιστεύοντας όμως ακράδαντα ότι από το άνοιγμα του πρώτου ορυχείου λιγνίτη μέχρι το κλείσιμο και της τελευταίας μονάδας παραγωγής ενέργειας, θα έχει απέναντί της μια ισχυρή και αξιόπιστη επιχείρηση με αδιαπραγμάτευτα δημόσιο χαρακτήρα.

Τα τελευταία χρόνια, ο τομέας της ενέργειας βιώνει συνθήκες ολοκληρωτικής ανατροπής, με κορύφωση την κατάθεση στη Βουλή του σχετικού νομοσχεδίου που αφορά στη δημιουργία της λεγόμενης «μικρής ΔΕΗ» και την περαιτέρω αποκρατικοποίηση της μητρικής ΔΕΗ.

Οι εξελίξεις αυτές σηματοδοτούν το τέλος εποχής μιας κοινής πορείας δεκαετιών

μεταξύ της Δυτικής Μακεδονίας και της δημόσιας ΔΕΗ.

Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Σχέδιο Νόμου, το παραγωγικό μίγμα που θα μεταβιβαστεί στη νέα καθετοποιημένη εταιρεία, πέραν των άλλων, αφορά λιγνιτικές μονάδες και ορυχεία λιγνίτη της Δυτικής Μακεδονίας. Λαμβάνοντας υπόψη την ισχυρή αλληλοεπίδραση της τοπικής κοινωνίας με τη ΔΕΗ, όπως αυτή διαμορφώθηκε εδώ και δεκαετίες λόγω ακριβώς της έκτασης και του μεγέθους της λιγνιτικής βιομηχανίας, το Σχέδιο Νόμου έχει οριοθετημένη χωρική επίπτωση. Πρακτικά, το νομοσχέδιο αφορά πρωτίστως σε παραγωγικές δομές και στον ενεργειακό ορυκτό πλούτο της Δυτικής Μακεδονίας.

Είναι ευρέως γνωστό ότι η παραγωγή ενέργειας από λιγνίτες, συνιστά μια καθημερινή, απαιτητική και δύσκολη άσκηση συμβίωσης και συνύπαρξης των ενεργειακών επιχειρήσεων με την τοπική κοινωνία. Σε αντιδιαστολή με την περίπτωση του ΟΤΕ, της Ολυμπιακής ή του ΟΣΕ για παράδειγμα, οι καθετοποιημένες εταιρείες με δραστηριοποίηση στα στερεά καύσιμα αλληλεπιδρούν πολύπλευρα, συστηματικά και όχι αποσπασματικά με τις τοπικές κοινωνίες.

Οι καθετοποιημένες επιχειρήσεις ενέργειας που δραστηριοποιούνται σε ορυχεία και λιγνιτικούς σταθμούς παραγωγής, δεν επενδύουν απλά, αλλά «παντρεύονται» την τοπική κοινωνία και αναλαμβάνουν μια σειρά από ευθύνες και υποχρεώσεις.

Υποχρεώσεις οι οποίες άλλοτε είναι καταγεγραμμένες και άλλοτε προκύπτουν μέσα από τις καλές πρακτικές συνεργασίας με την τοπική κοινωνία. Υποχρεώσεις που συνεχώς αναδύονται, διαφοροποιούνται και εξελίσσονται, λόγω ακριβώς της έκτασης και της φύσης της βιομηχανικής δραστηριότητας.

Για τη Δυτική Μακεδονία, οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν πρωτίστως στην αποκατάσταση των εξαντλημένων ορυχείων, μια συμβατική υποχρέωση που θα απαιτήσει περισσότερα από 108 εκ. ευρώ για τα επόμενα σαράντα χρόνια. Σχετίζονται με την απρόσκοπτη λειτουργία των τηλεθερμάνσεων των αστικών κέντρων της περιοχής και με τις απαιτούμενες επενδύσεις περιβαλλοντικής αναβάθμισης των λιγνιτικών μονάδων. Περιλαμβάνουν τις αναγκαίες μετεγκαταστάσεις οικισμών για την εύρυθμη λειτουργία της εξορυκτικής δραστηριότητας, με ένα συνολικό κόστος το οποίο θα ξεπεράσει τα 500 εκ. ευρώ. Αφορούν το θεσμοθετημένο ανταποδοτικό τέλος λιγνίτη της τάξης των 20 εκ. ευρώ ετησίως για τη Δυτική Μακεδονία. Περιλαμβάνουν το κόστος απόσυρσης των λιγνιτικών μονάδων το οποίο ανέρχεται σε 130 εκ. ευρώ για το σύνολο του εγκατεστημένου δυναμικού στον ενεργειακό άξονα της Δυτικής Μακεδονίας.

Στις μη καταγεγραμμένες, αλλά ανελαστικές υποχρεώσεις, περιλαμβάνονται η χρηματοδότηση της μεταλιγνιτικής εποχής και ο τρόπος με τον οποίο η λιγνιτική βιομηχανία θα αποκαταστήσει την ισχυρή ανταγωνιστική πίεση που άσκησε στην αγορά εργασίας σε περιφερειακό επίπεδο και τις συνθήκες αναπτυξιακής μονοειδίκευσης που εμπέδωσε για τη Δυτική Μακεδονία. Περιλαμβάνεται επίσης, η απαίτηση υποστήριξης από την πλευρά της Ελληνικής Πολιτείας, της ομαλής μετάβασης της περιοχής σε μεταλιγνιτικές συνθήκες, δεδομένου ότι η προσφορά των λιγνιτών της Δυτικής Μακεδονίας στην εθνική οικονομία, ξεπέρασε συνολικά τα 50 δις δολάρια, για την περίοδο 1960-2009.

Πέραν αυτών, ο προσδιορισμός του εξωτερικού κόστους που σχετίζεται με την αξιοποίηση του λιγνίτη, θα συνεισφέρει σε μια ολοκληρωμένη αποτύπωση των

επιπτώσεων στην περιοχή. Το κόστος αυτό θα πρέπει να ενσωματωθεί στις εθνικές ενεργειακές πολιτικές.

Κατά συνέπεια, το σχετικό νομοσχέδιο αναφορικά με τη δημιουργία της «μικρής ΔΕΗ» θα έπρεπε να καταγράφει και να προσδιορίζει με σαφήνεια και με ξεκάθαρο τρόπο το σύνολο των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων που εκχωρούνται στους υποψήφιους αγοραστές, κατά τρόπο που να προστατεύονται οι τοπικές κοινωνίες και να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον.

Επιπλέον, η Ελληνική Κυβέρνηση καταθέτει το σχετικό νομοσχέδιο, χωρίς να έχει καταγεγραμμένο και τεκμηριωμένο ενεργειακό σχεδιασμό, δεδομένου ότι δεν έχει κατατεθεί από την αρμόδια Επιτροπή Εθνικού Ενεργειακού Σχεδιασμού και Ενεργειακής Κυβερνητικής Πολιτικής του ΥΠΕΚΑ ο σχεδιασμός που θα αποτυπώνει το ενεργειακό μίγμα ηλεκτροπαραγωγής της επόμενης δεκαπενταετίας τουλάχιστον. Και επιπρόσθετα, χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η αναδιοργάνωση της λειτουργίας της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρισμού, δεδομένου ότι ο επανασχεδιασμός της αναμένεται να τεθεί σε δημόσια διαβούλευση τον Σεπτέμβριο του 2014.

Αυτών δεδομένων, η Διοικούσα Επιτροπή του ΤΕΕ/ΤΔΜ θεωρεί ότι το σχετικό νομοσχέδιο δεν απαντά στις απαιτήσεις και στις προοπτικές μιας βιώσιμης συνύπαρξης της λιγνιτικής βιομηχανίας με την τοπική κοινωνία και απαιτεί ομόφωνα την απόσυρσή του.

Το ΤΕΕ/ΤΔΜ δηλώνει τη στήριξή του στα δίκαια αιτήματα της τοπικής κοινωνίας και καλεί όλους τους εμπλεκόμενους φορείς εξουσίας, να αναλάβουν τις ευθύνες τους και να αρθούν στο ύψος των ιστορικών περιστάσεων, τόσο για την ασφαλή ενεργειακή προοπτική της Χώρας, όσο και για την αειφόρο ανάπτυξη της «ευαίσθητης» περιοχής Δυτικής Μακεδονίας. Μιας Περιφέρειας και ενός Ενεργειακού Κέντρου που συνεισφέρει διαχρονικά και ουσιαστικά στην εθνική οικονομία, αλλά το μακροχρόνιο περιβαλλοντικό αποτύπωμα εξαιτίας των ηλεκτροπαραγωγικών δραστηριοτήτων, τείνει να την «πληγώσει» ανεπανόρθωτα, με μη αναστρέψιμες οικονομικές και κοινωνικές προεκτάσεις.

Για το ΤΕΕ/τμ. Δυτικής Μακεδονίας

Ο Πρόεδρος της Δ.Ε.

Δημήτριος Μαυροματίδης